

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-8>

УДК 336.5:364.013(477+4)

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНИХ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФЕРТІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

MONITORING THE EFFECTIVENESS OF BUDGETARY SOCIAL TRANSFERS: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UKRAINIAN REALITIES

Булавинець Вікторія Михайлівнакандидат економічних наук, доцент,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5403-809X>**Булавинець Олександр Васильович**кандидат економічних наук,
докторант кафедри фінансів імені С.І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-8695-5644>**Bulavynets Viktoriia, Bulavynets Oleksandr**
West Ukrainian National University

У статті здійснено науково обґрунтований аналіз ефективності бюджетних соціальних трансфертів як складової фінансової політики держави та інструменту соціального захисту населення в сучасних умовах. Розкрито структурну динаміку трансфертних видатків в Україні у 2020–2024 роках і виокремлено ключові виклики щодо підвищення їх результативності. Проведено компаративне дослідження практик трансфертної політики окремих країн Європейського Союзу. Наголошено на ролі соціальних трансфертів як чинника зміцнення економічної безпеки домогосподарств, розвитку людського капіталу та стимулювання соціальної активності. Обґрунтовано доцільність впровадження цифрових платформ моніторингу, інституціоналізації міжсекторальної взаємодії та адресного підходу з метою підвищення прозорості та бюджетної ефективності соціальних трансфертів.

Ключові слова: публічні фінанси, міжбюджетні відносини, соціальні трансферти, соціальний захист, трансфертна політика ЄС, сталий розвиток України.

This article examines the effectiveness of budgetary social transfers as a key instrument of public welfare and intergovernmental fiscal relations, particularly under martial law and during post-crisis recovery. Beyond their income support function, social transfers have significant investment and transformational potential, especially for poorer households. They help ease credit constraints, enhance economic security, and promote more productive resource use within households, thereby contributing to human capital development and long-term economic growth. The study offers an in-depth analysis of the transformation of Ukraine's social transfer policies during 2020–2024, highlighting both quantitative dynamics and qualitative structural shifts. International practices from Germany, France, the Netherlands, Poland, and Turkey are reviewed to identify effective approaches to targeting, monitoring, and managing social assistance programs. Particular attention is paid to the dual economic effects of social transfers: their long-term potential to smooth intertemporal consumption and reduce poverty, and their possible short-term inefficiencies when applied excessively or without adequate targeting. The article discusses digital tools – such as feedback systems, automated platforms (e.g., E-devlet, DigiD), and centralized registries – as prerequisites for ensuring openness, transparency, and the effective use of budgetary resources. The findings underscore the need to establish a comprehensive monitoring framework in Ukraine aligned with international standards. Drawing on the experience of EU countries, particularly Turkey, the paper outlines strategic directions for reforming Ukraine's social transfer system, including funding unification, digitalized administration, enhanced targeting, and localized monitoring. In the post-war context, social transfers are positioned not only as compensatory but also as transformational tools to reduce poverty and foster social engagement. The comprehensiveness of the proposed measures lays the foundation for an effective, transparent, and socially just policy framework in Ukraine.

Keywords: public finance; intergovernmental fiscal relations; social transfers; social protection; EU transfer policy; sustainable socio-economic development of Ukraine.

Постановка проблеми. У системі державного фінансування соціальні трансферти відіграють ключову роль у забезпеченні добробуту населення, особливо в періоди економічної нестабільності, соціальної вразливості та зростання рівня безробіття. Їх значущість зростає в умовах воєнних ризиків, зокрема в Україні та країнах Близького Сходу, руйнування інфраструктури, вимушеного переміщення осіб і диверсифікації потреб у соціальній підтримці. Водночас ефективність функціонування системи соціального забезпечення багато в чому залежить не лише від обсягів фінансування, а й від здатності держави забезпечити дієвий механізм моніторингу результативності та адресності таких витрат.

У міжнародній практиці сформовано комплексні методичні підходи до оцінювання ефективності бюджетних соціальних трансфертів через імплементацію цифрових платформ, параметрів результативності, систем зворотного зв'язку з отримувачами допомоги. На цьому фоні в Україні досі спостерігаються фрагментарність, відсутність системного моніторингу, а також обмежений доступ до даних про досягнення соціальних цілей за рахунок трансфертів. Це обумовлює ризики неефективного витрачання бюджетних коштів, дублювання заходів соціального захисту та недостатньої мотивації до трудової активності серед окремих категорій населення.

Відтак, бюджетні трансферти є вагомим елементом міжбюджетних відносин, адже соціальні зобов'язання реалізуються як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. Таким чином, виникає об'єктивна потреба у комплексному дослідженні механізмів моніторингу ефективності соціальних трансфертів, що дасть змогу адаптувати найкращі зарубіжні практики до українських умов та підвищити адресність, результативність, транспарентність і прозорість соціальної підтримки в бюджетній системі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика ефективності соціальних трансфертів знайшла відображення у працях українських дослідників О. Комарової [1] та В. Корчоби [2], які акцентують на функціональній ролі трансфертів у системі публічних фінансів. Серед зарубіжних авторів варто відзначити А. Мідероса [7], А. Баррієнтоса [8] та Дж. Скотта [8], які вивчають соціальні трансферти як інструмент подолання бідності та формування людського капіталу, а також С. Девере [3], С. Вілер [3], Р. Селім [15, 16] та С. Кючюкчифчі [16], які

акцентують увагу на ефективності соціальних трансфертів у забезпеченні сталого розвитку держави. Дослідження Дж. Ву [6] висвітлює взаємозв'язок між рівнем трансфертів та ефективністю монетарної політики. Інформаційно-аналітична база реалізації бюджетних соціальних трансфертів формується на основі стабільного відображення відповідних даних в офіційних статистичних та нормативних ресурсах держави [4, 5, 9, 10, 11, 13, 14].

Водночас низка питань залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, бракує комплексних досліджень впливу соціальних трансфертів на економічну активність домогосподарств в умовах воєнного стану; обмежено вивчено цифрові інструменти моніторингу ефективності бюджетних витрат в Україні; недостатньо уваги приділено оцінці результативності трансфертів у контексті тактичної стабілізації соціальної сфери з урахуванням зарубіжного досвіду.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати сутність і структуру бюджетних соціальних трансфертів, оцінити їх ефективність в українських реаліях з урахуванням зарубіжного досвіду, а також обґрунтувати необхідність впровадження системного моніторингу результативності таких видатків як інструменту підвищення соціальної справедливості та бюджетної ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У період багатовимірних соціально-економічних викликів, спричинених як глобальними пандемічними процесами, так і збройною агресією проти України, суттєво зросла роль держави як ключового гаранта соціального захисту. Одним із визначальних інструментів державної підтримки виступають бюджетні соціальні трансферти, які акумулюються у видатковій частині бюджету й забезпечують перерозподіл коштів на користь найуразливіших верств населення. Згідно з тлумаченням, поширеним у фінансовій науці, бюджетні соціальні трансферти – це безповоротні платежі, які здійснюються з державного чи місцевого бюджету на користь фізичних осіб або інституцій без отримання еквівалентних послуг або товарів у відповідь [1, с. 49].

На думку В. Кочорби, соціальні трансферти – це «грошові або натуральні (у вигляді послуг або товарів) виплати, здійснювані суспільством без отримання будь-якого натомисть еквівалента, мета полягає у забезпеченні соціального захисту і підвищенні якості життя населення, розвитку людського потенціалу країни» [2].

Відзначимо, що С. Девере та Р. Вілер під соціальними трансфертами розуміють «систематичні, гарантовані державою нестрахові виплати, що мають превентивно-компенсаторну функцію в механізмах соціального забезпечення. Їхнє основне призначення полягає в зниженні рівня бідності, забезпеченні базових соціальних стандартів та пом'якшенні наслідків соціально-економічної вразливості. Виплати здійснюються незалежно від зайнятості особи чи її участі у системі соціального страхування» [3].

Ми переконані, що бюджетні соціальні трансферти є інструментом соціального державного забезпечення, які надаються населенню в грошовій або натуральній формі та покликані захищати всі верстви населення, а також створювати умови для реалізації соціального потенціалу особистості.

Необхідно також акцентувати, що згідно з нормативно-правовим підходом в Україні бюджетні соціальні трансферти регулюються Законом України «Про державний бюджет», Бюджетним кодексом України, а також відповідними законодавчими актами про державну соціальну допомогу, пенсійне забезпечення, пільги та субсидії. Водночас, як показує аналіз європейської практики, ефективність трансфертів значною мірою забезпечується саме через інтеграцію баз даних, оцінку потреб і автоматизацію процедур розподілу коштів.

У світовій практиці соціальні трансферти включають широкий спектр виплат: пенсійне забезпечення, допомогу по безробіттю, субсидії, пільги, сімейні трансферти тощо. Наприклад, у Німеччині соціальні трансферти реалізуються через механізми пенсійного страхування та страхування на випадок безробіття відповідно до законів "Sozialgesetzbuch" [4]. У Франції державна система соціального страхування охоплює понад 90% населення, а в Нідерландах частина трансфертів адмініструється напівавтоматизованим способом податковими органами з урахуванням доходів домогосподарств. Польща демонструє приклад цільової трансфертної політики через програму «500+», що є умовним грошовим переказом, спрямованим на підтримку демографічної стабільності [5].

Моніторинг зарубіжного досвіду засвідчив, що соціальні трансферти впливають на стимулюючий ефект монетарної політики (зокрема – політики «попереднього спрямування» – "forward guidance"). В цьому сенсі важливо відзначити два ключові ефекти:

1. Прямий (довгостроковий) ефект – підвищення рівня соціальних трансфертів посилює ефективність «forward guidance» у довгостроковій перспективі. Це пов'язано з тим, що соціальні трансферти знижують ризики для домогосподарств, які потенційно можуть опинитися у стані довгострокового безробіття. Внаслідок цього знижується мотивація до обережного (превентивного) заощадження, і споживачі більш охоче змінюють свої поточні витрати у відповідь на виклики щодо майбутнього зниження відсоткових ставок. Таким чином, підвищення соціальних гарантій посилює міжчасову субституцію та стимулює економіку у тривалій перспективі.

2. Непрямий (розподільчий, короткостроковий) ефект – одночасно з цим, надмірні (неконтрольовані) трансферти можуть зменшити стимулюючий ефект у короткостроковому горизонті. Причина – збільшення частки домогосподарств із низьким рівнем багатства або тих, хто перебуває поблизу межі заповзичення. Це означає, що короткострокові зниження обсягів не мають сильного ефекту на такі групи, бо вони обмежені в доступі до кредиту або майже не мають ресурсів для зміни споживання. У результаті цього може спостерігатися короточасний ефект «forward guidance» як такий, що може бути послаблений у разі надмірної диверсифікації трансфертної політики [6].

Соціальні трансферти, окрім базової функції підтримки доходів населення, мають потужний інвестиційний і трансформаційний потенціал, особливо у бідніших домогосподарствах. Згідно з результатами науково-аналітичного огляду [7], ефекти соціальних трансфертів слід оцінювати крізь призму бідності та обмежень, з якими стикаються вразливі верстви населення, а не лише через статистичний вплив на макроекономічне зростання. Підтвердженням цього може бути низка аргументів.

По-перше, соціальні трансферти спроможні знімати обмеження доступу до кредиту. Багато бідних домогосподарств позбавлені можливості інвестувати в розвиток через відсутність застави або низьку кредитоспроможність. Регулярні трансферти здатні сформувати передбачуваний дохідний потік, що відкриває шлях до мікрокредитування чи банківських позик навіть для найменш забезпечених. У поєднанні з іншими інструментами, такими як мікрофінансування, це дозволяє активізувати підприємницький потенціал на рівні домогосподарств.

По-друге, трансферти підвищують рівень економічної безпеки домогосподарств, знижуючи їхню вразливість до фінансових шоків. У ситуаціях нестабільного доходу, особливо в сільських районах, бідніші верстви населення змушені вибирати низькоризикові, але малопродуктивні стратегії – наприклад, вирощування культур з низькою дохідністю. Соціальні виплати дозволяють зменшити ці ризики, стимулюючи перехід до більш прибуткових, інноваційних, але водночас ризикованих видів економічної діяльності.

По-третє, важливим наслідком є перерозподіл ресурсів у межах домогосподарства, особливо коли виплати спрямовуються жінкам. Така адресність трансфертів сприяє збільшенню витрат на потреби дітей (освіта, здоров'я, фізичний та духовний розвиток), поліпшенню балансу рішень у родині та загальній ефективності використання фінансових ресурсів. Це, в свою чергу, позитивно впливає на нагромадження людського капіталу, що є основою для довгострокового економічного зростання.

Також важливо відзначити, що соціальні трансферти сприяють зростанню освітніх і медичних показників. Навіть у безумовних програмах (без вимог до поведінки), отримувачі часто інвестують у шкільну освіту дітей та покращення здоров'я, що підвищує їхню майбутню продуктивність і трудову мобільність. Таким чином, соціальні трансферти мають

відкладений, але стійкий симбіотичний вплив на економіку через посилення потенціалу людського капіталу [8].

Практико-орієнтований підхід у контексті української бюджетної системи засвідчив, що соціальні трансферти традиційно мають вагомому частку в структурі бюджетних видатків. За даними Міністерства фінансів України, у 2023 році соціальні трансферти становили понад 1 трлн грн, або близько 14% ВВП, і включали, зокрема, трансферти Пенсійному фонду України, Фонду соціального страхування, а також місцевим бюджетам для фінансування соціальних програм [9].

Разом з тим, ефективність бюджетних трансфертів набуває особливої значущості в умовах обмеженого ресурсного потенціалу держави. Відсутність системного моніторингу результатів трансфертної політики, дублювання пільг та невизначеність критеріїв їх оцінювання обумовлюють ризики нераціонального використання публічних фінансів. У порівнянні з країнами ЄС, де функціонують цифрові платформи (наприклад, DigiD у Нідерландах чи CAF у Франції), в Україні системи зворотного зв'язку та оцінки впливу соціальних виплат лише формуються.

Оцінюючи динаміку бюджетних соціальних трансфертів в Україні у 2020–2024 роках, спостерігається як зростання їх абсолютних значень, так і поступове зниження відносної частки у ВВП (рис. 1).

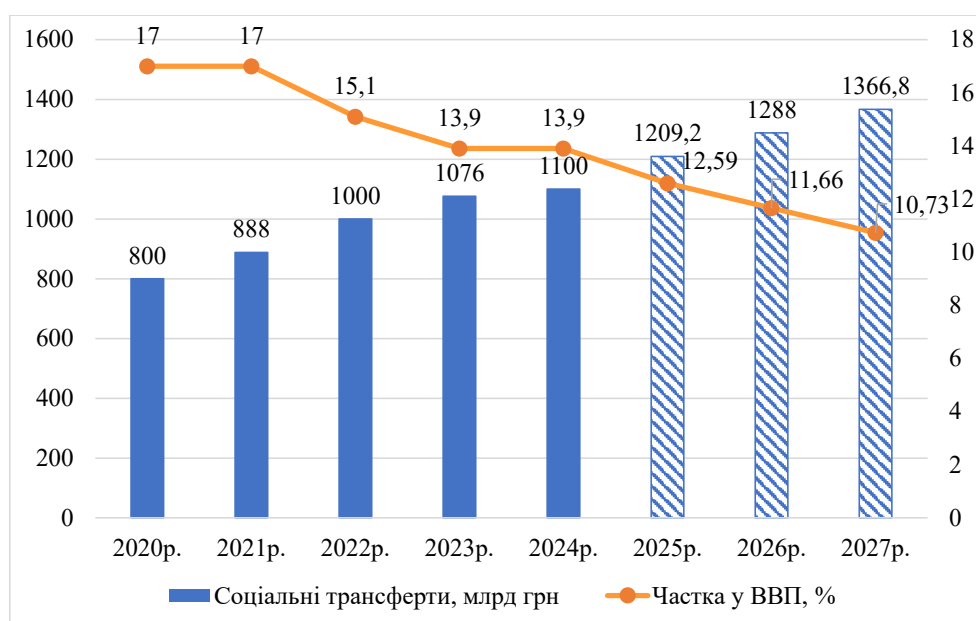

Рис. 1. Динаміка бюджетних соціальних трансфертів в Україні у 2020–2024 рр. та відповідні прогностичні значення на 2025–2027 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [9; 10; 11]

Зокрема, у 2020 році на соціальні трансферти було спрямовано близько 800 млрд грн (17% ВВП), у 2021 – 888 млрд грн, у 2022 – 1000 млрд грн, у 2023 – 1076 млрд грн, а у 2024 – близько 1100 млрд грн [10, 11]. Це свідчить про структурну сталість соціального напрямку бюджетної політики, проте одночасно потребує впровадження ефективних моніторингових механізмів, аби не допустити формалізму, дублювання функцій та втрат бюджету.

Метод прогнозування, застосований у дослідженні, ґрунтується на використанні моделі лінійної регресії, яка дозволяє виявити та екстраполювати тренди зміни бюджетних соціальних трансфертів за попередні роки. У моделі розглядається залежність обсягу трансфертів та їх частки у ВВП від часового чинника (року), що дозволяє з високою точністю здійснити короткостроковий прогноз на 2025–2027 роки. Прогнозні значення були обчислені шляхом побудови рівняння регресії у формі:

$$y = a \cdot x + b,$$

де x – рік, y – значення трансферту або частки у ВВП.

Лінійна регресія є одним із базових методів економетричного прогнозування, що характеризується простотою реалізації, інтерпретованістю результатів та ефективністю при наявності лінійного тренду. Вона широко застосовується в аналізі бюджетних показників, особливо в умовах відносної стабільності макроекономічних параметрів [12].

Запровадження воєнного стану в Україні у 2022 році суттєво трансформувало структуру та динаміку бюджетних соціальних трансфертів. Передусім, збройна агресія рф спричинила масові переміщення населення, втрату джерел доходів, зростання безробіття та потребу у невідкладній соціальній підтримці мільйонів громадян. У відповідь держава істотно збільшила обсяг соціальних трансфертів – у 2022 році вони перевищили 1 трлн грн, що майже на 13 % більше, ніж у попередньому році.

Упродовж 2023–2024 років спостерігалася тенденція до стабілізації абсолютних обсягів трансфертів (1076–1100 млрд грн), водночас їх частка у ВВП знизилася з 17 % до 13,9 %. Це пояснюється як номінальним зростанням ВВП, так і обмеженням фінансальних можливостей держави в умовах війни. Частина трансфертів у цей період фінансувалася за рахунок зовнішньої допомоги, зокрема прямих бюджетних грантів від ЄС, МВФ, Світового банку.

Воєнний стан також вплинув на перерозподіл трансфертів – значні кошти були спрямовані на адресну допомогу ВПО, субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, підвищення соціальних стандартів для осіб з інвалідністю, сімей загиблих військових, пенсіонерів. Водночас посилилися ризики неефективного використання коштів через слабкість системи моніторингу, дублювання допомоги, проблеми верифікації одержувачів у деокупованих і тимчасово окупованих територіях.

Таким чином, воєнний стан зумовив як зростання трансфертних видатків, так і потребу у перегляді механізмів їх надання та контролю, що посилює актуальність дослідження ефективності бюджетних соціальних трансфертів в Україні.

Компаративний аналіз засвідчив, що частка соціальних трансфертів у ВВП деяких країн ЄС у 2020–2024 рр. характеризувалася стабільним (Нідерланди) та зростаючим трендом (Німеччина, Франція, Польща), що можна спостерігати в табл. 1 [13].

Варто констатувати, що у Німеччині очікується подальше утримання частки соціальних трансфертів на високому рівні – близько 30 % ВВП. Це відповідає загальноєвропейській тенденції високого рівня витрат на соціальний захист, зокрема для пенсійного забезпечення та охорони здоров'я, де Німеччина традиційно займає позицію вище середнього – майже 28 % у 2022 р. Відзначимо, що у Франції частка соціальних трансфертів залишається однією з найвищих у

Таблиця 1

Показники частки соціальних трансфертів у ВВП деяких країн ЄС, %

Країна	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Німеччина	27,8	28	28,8	28,9	29,4
Франція	30,5	31,2	32	31,3	32
Польща	23	24	26	27,4	28,9
Нідерланди	20,5	20,7	20	20,5	20,3

Джерело: сформовано авторами на основі [13; 14]

ЄС – близько 32,0 % ВВП. Цей рівень зумовлений розгалуженими системами соціального захисту, включно з пенсійним страхуванням та сімейними виплатами. У звітному 2025 році спостерігається повернення до максимуму, хоча збереження маятникової динаміки залишається можливим. У Польщі характерним є динамічне зростання, що відображає продовження тенденції стрімкого збільшення соціальних витрат, які виросли на близько 18 % у 2023 р. Подібний підйом відповідає активності уряду щодо підтримки сімей і пенсіонерів, зокрема через програму «500+» і підвищені пенсійні виплати. У Нідерландах частка соціальних трансфертів у ВВП відповідає загальноєвропейській середньорівневій моделі, де країни з ліберальним підходом часто мають нижчий рівень соціальних витрат. Несуттєве зниження даного показника у 2022 році може бути наслідком поступового економічного зростання та оптимізації оподаткування [14].

На нашу думку, подальший розвиток системи моніторингу ефективності бюджетних соціальних трансфертів в Україні має ґрунтуватися на поєднанні європейських інституційних підходів, цифрових рішень та національного контексту, що включає соціально-демографічні та економічні особливості повоєнного періоду.

За результатами проведеного дослідження та з урахуванням досвіду Туреччини було згенеровано перспективи ефективного здійснення соціальних трансфертів в Україні, які полягають в наступному:

1. Уніфікація джерел фінансування соціального захисту, що передбачає перехід до більш централізованої моделі управління ресурсами із розмежуванням між страховими та бюджетними трансфертами.

2. Інтеграція соціальних програм в єдину координаційну систему, яка зменшує дублювання виплат і спрощує управління – як у Туреччині через Міністерство сім'ї та соціальних служб.

3. Запровадження цифрових платформ для адміністрування трансфертів з персоналізованим обліком отримувачів (аналог E-devlet), що дозволяє підвищити прозорість і мінімізувати фінансові ризики.

4. Проведення регулярної оцінки ефективності соціальних програм за показниками охоплення, задоволеності бенефіціарів та зменшення рівня бідності [15].

5. Диференціація розміру допомоги залежно від рівня доходу і складу домогосподарства, що сприятиме адресності трансфер-

тів і уникненню архаїстичних порівняльних підходів.

6. Поєднання трансфертів з умовами активізації, що в практиці Туреччини проявляється як участь у програмі працевлаштування, освіти чи догляду за дітьми (умовні грошові виплати, як у програмі Conditional Cash Transfers).

7. Активне залучення органів місцевої влади до оцінки потреб і моніторингу трансфертів, що забезпечує кращу чутливість до контексту громади.

8. Розвиток партнерства з неурядовими організаціями та благодійними фондами у сфері надання соціальної допомоги як додаткового інструмента охоплення вразливих груп.

9. Підвищення фінансової грамотності отримувачів трансфертів через консультаційні платформи, що дозволяє ефективніше використовувати кошти.

10. Запровадження стимулюючих податкових механізмів для роботодавців, які працевлаштовують представників соціально незахищених категорій населення [16].

У повоєнний період в Україні соціальні трансферти мають відігравати не лише компенсаторну, а й трансформаційну роль, спрямовану на стимулювання соціальної активності, зниження бідності та формування людського капіталу. Запропоновані напрями вдосконалення системи соціального захисту (уніфікація джерел фінансування, цифровізація процедур, таргетованість допомоги, умовність виплат, локалізація моніторингу та міжсекторальна взаємодія) є фундаментальними умовами для формування справедливої, ефективною та прозорою соціальною політикою. Такий підхід дозволить не лише підвищити результативність бюджетних витрат, а й активізувати участь населення у трудових і підприємницьких процесах, що є критично важливим для стійкого економічного відновлення, реінтеграції внутрішньо переміщених осіб та зміцнення соціальної згуртованості в Україні.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу встановити, що бюджетні соціальні трансферти є важливим інструментом державної політики перерозподілу ресурсів і забезпечення соціальної стабільності, особливо в умовах воєнного стану. У 2020–2024 роках в Україні спостерігається як зростання абсолютного обсягу трансфертів, так і зниження їхньої частки у ВВП, що свідчить про потребу в оптимізації структури соціальних виплат.

Аналіз міжнародного досвіду засвідчив важливість цифровізації, чіткого таргетування та моніторингу ефективності соціальних трансфертів. Запровадження систем оцінювання результатів, інтеграція баз даних, використання зворотного зв'язку з бенефіціарами є ключовими чинниками успішної трансфертної політики в країнах ЄС. У межах вдосконалення системи соціального захисту в Україні доцільно:

- імплементувати автоматизовані модулі моніторингу результативності соціальні трансфертів;
- забезпечити адресність допомоги через єдиний реєстр отримувачів;

– поєднати трансферти з умовами, що стимулюють освітню, трудову та підприємницьку активність;

– посилити відповідальність органів місцевої влади за ефективне використання соціальних ресурсів;

– інституціоналізувати механізми міжсекторальної взаємодії шляхом створення нормативно-правових умов для системного залучення неурядових організацій та благодійних фондів до реалізації державної соціальної політики, зокрема через механізми соціального замовлення, спільного фінансування та публічно-приватного партнерства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Комарова О. О., Булавінець О. В. Сутність і функціональне призначення соціальних трансфертів. *Фінанси, облік і аудит*. 2020. № 3 (52). С. 47–53.
2. Кочорба В. Ю. Аналітичні аспекти тенденцій та структури доходів населення в кризових умовах. *Економіка та суспільство*. 2024. № 58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5435/5378>
3. Devereux, S., & Sabates Wheeler, R. Transformative social protection (Working Paper No. 232). *Institute of Development Studies*. 2004. URL: <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/4071/Wp232.pdf>
4. Bundesministerium für Arbeit und Soziales. Sozialgesetzbuch. URL: <https://www.bmas.de/DE/Service/Gesetze/sozialgesetzbuch.html> (дата звернення: 27.06.2025).
5. European Commission. Social protection in the EU: Key indicators. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Social_protection_statistics (дата звернення: 27.06.2025).
6. Woo, J. The power of forward guidance: The role of social transfer. *Journal of Economic Dynamics and Control*. 2023. URL: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264999323001992>
7. Mideros, A. A Cost Effectiveness Analysis of Social Transfers on Human Capital Accumulation. *Problemas del desarrollo*. 2021. Vol. 52, № 207. Pp. 133–156.
8. Barrientos, A., & Scott, J. Social transfers and growth: A review. *Institute of Development Studies*. 2008. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0305750X0800036X>
9. Міністерство фінансів України. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2023 рік. URL: <https://mof.gov.ua/uk/reports-about-the-state-budget> (дата звернення: 27.06.2025).
10. Державна казначейська служба України. Показники зведеного бюджету за 2020–2024 роки. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/zvedenij-byudzheth> (дата звернення: 27.06.2025).
11. Open Budget. Державний веб портал бюджету для громадян. Доходи. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes> (дата звернення: 30.06.2025).
12. Губарев В. О., Гусев К. М. Економетрія: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 296 с.
13. Eurostat. Загальна структура соцвитрат, ранжування країн за відсотком від ВВП у 2022–2023 роках. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Social_protection_statistics_-_overview (дата звернення: 30.06.2025).
14. OECD. Social Expenditure Dashboard: середні тенденції по країнах у 2024 році. URL: <https://www.oecd.org/en/data/dashboards/social-expenditure-dashboard.html> (дата звернення: 27.06.2025).
15. Selim, R. Social Protection System in Turkey: Financing and Effectiveness. *International Journal of Economics and Financial Issues*. 2020. Vol. 10(6). Pp. 192–199.
16. Selim, R., & Küçükçifçi, S. The Effect of Social Transfers on Income Inequality and Poverty in Türkiye. *Journal of Economics and Political Economy*. 2023. Vol. 10 (2). Pp. 205–220.

REFERENCES:

1. Komarova, O. O., & Bulavynets, O. V. (2020). Sutnist i funktsionalne pryznachennia sotsialnykh transferiv [The essence and functional purpose of social transfers]. *Finansy, oblik i audyt*, 3 (52), 47–53. [in Ukrainian].
2. Kochorba, V. Yu. (2024). Analitychni aspekty tendentsii ta struktury dokhodiv naselennia v kryzovykh umovakh [Analytical aspects of trends and structure of population incomes in crisis conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 58. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5435/5378> [in Ukrainian].
3. Devereux, S., & Sabates-Wheeler, R. (2004). *Transformative social protection*. Institute of Development Studies. Available at: <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/4071/Wp232.pdf>
4. Bundesministerium für Arbeit und Soziales. *Sozialgesetzbuch*. Available at: <https://www.bmas.de/DE/Service/Gesetze/sozialgesetzbuch.html> (accessed June 27, 2025).
5. European Commission. *Social protection in the EU: Key indicators*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Social_protection_statistics (accessed June 27, 2025).
6. Woo, J. (2023). The power of forward guidance: The role of social transfer. *Journal of Economic Dynamics and Control*. Available at: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264999323001992>
7. Mideros, A. (2021). A cost-effectiveness analysis of social transfers on human capital accumulation. *Problemas del desarrollo*, 52 (207), 133–156.
8. Barrientos, A., & Scott, J. (2008). *Social transfers and growth: A review*. Institute of Development Studies. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0305750X0800036X>
9. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2024). *Zvit pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2023 rik* [Report on the execution of the State Budget of Ukraine for 2023]. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/reports-about-the-state-budget> [in Ukrainian] (accessed June 27, 2025).
10. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. (2024). *Pokaznyky zvedenoho biudzhetu za 2020–2024 roky* [Indicators of the consolidated budget for 2020–2024]. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/zvedenij-byudzheth> [in Ukrainian] (accessed June 27, 2025).
11. Open Budget. (2025). *Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian. Dokhody* [State budget web portal for citizens. Revenues]. Available at: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes> [in Ukrainian] (accessed June 30, 2025).
12. Hubariev, V. O., & Husiev, K. M. (2018). *Ekonometriia: navchalnyi posibnyk* [Econometrics: textbook]. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia. 296 p. [in Ukrainian].
13. Eurostat. (2023). *Social protection statistics – overview*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Social_protection_statistics_-_overview (accessed June 30, 2025).
14. OECD. (2024). *Social Expenditure Dashboard: average trends across countries*. Available at: <https://www.oecd.org/en/data/dashboards/social-expenditure-dashboard.html> (accessed June 27, 2025).
15. Selim, R. (2020). Social protection system in Turkey: Financing and effectiveness. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 10 (6), 192–199.
16. Selim, R., & Küçükçifçi, S. (2023). The effect of social transfers on income inequality and poverty in Türkiye. *Journal of Economics and Political Economy*, 10 (2), 205–220.